

ПРЕЗИДЕНТ РУЗВЕЛТ ЗАВЯВ, ЩО ДАЛИ ПРОВАДИТИМЕ БОРОТБУ З ДЕПРЕСІЄЮ

РАДІТЬ НАСЕЛЕННЮ СУДИТИ ПРО ДОЦІЛЬ-
НІСТЬ ЙОГО ПРОГРАМИ ВІДРОДЖЕННЯ ВІДПО-
ВІДНО ДО ТОГО, ЩО ВОНА ВЖЕ ДАЛА
КОЖДОМУ ЗОКРЕМА.

ВАШИНГТОН. — Перед своєю поїздкою на
вакансний президент Рузвельт витиснув півгодинну
промову радіом. Промову свою він присвятив ко-
роткому оглядові того, що уряд уже зробив у
справі боротьби з депресією. Крім того президент
заявив, що він програму економічного відродження
буде продовжити далі. Зі слів президента видно, що
він сподівається, що на осінніх виборах до конгресу
населення справедливо осудить його діяльність і
і пізніше до конгресу таких представників, які ту ді-
яльність будуть підтримувати.

Зокрема президент звернув увагу на те, що в
його діяльності нема порушення прав горожан, які
забезпечені кождому конституцією, про що люди
говорили його політичні противники. Про пози-
ційність для населення діяльності уряду у боротьбі
з депресією президент радить судити, порівнявши
свій матеріальний стан та можливості дістати пра-
цю рік тому й тепер.

КРИТИКУЮТЬ ГЕНЕРАЛА ДЖАНСОНА.

ВАШИНГТОН. — Комісія розслідування ді-
яльності „Найри“, на чолі якої стоїть відомий адво-
кат Кларенс Дероу, передає президенту Рузвель-
тові третій свій звіт. У ньому комісія, таксамо як і
в попередніх, критикує діяльність головного адмі-
ністратора „Найри“, генерала Джансона, закидаючи
йому неправдивість в звітах, перекручування фак-
тів і навіть фальсифікацію, щоб представити успі-
хи своєї діяльності перебільшеними.

Разом з тим Дероу заявив, що він вважає свою
діяльність скінченою, а тому подає до димісії, не чекаю-
чи, чи коли діяльність комісії має закон-
но припинитися.

ЩЕ ОДИН ПРОЕКТ БОРОТБИ З ПОСУХОЮ.

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвельт узяв під
розгляд план засадження великанського ліса як
способу боротьби з посухою в засушених місцях
Злучених Держав. Цей план полягає в тому, щоб
засадити деревами смугу 100 миль ширини і 1,300
миль довжини, яка пройде від канадського кордо-
ну в Норт Дакоті аж до кордону Техасу, пере-
тинаючи п'ять штетів.

Цим способом думають охоронити засушливі
тепер райони від гарячих вітрів; крім того ліс до-
поможеть збирати у ліпшому розподілі во-
гості і дощів.

ЩЕ ОДНА УРЯДОВА ПЕРЕМИРНА КОМІСІЯ.

ВАШИНГТОН. — Після того, як урядова перемир-
на комісія для поладання неполадок між робіт-
никами у пристанях Тихого океану й власниками
пристаней палала своєю працею, президент Рузвельт
створив другу державну комісію для поладання
непорозуміння між робітниками в сталевій про-
мисловості та фабрикантами. Рішення цих комі-
сій мають підлягати обидві сторони.

Способом створення спеціальних перемірних
комісій президент Рузвельт позбавляє себе необхід-
ності безпосередньо поладувати робітничо-
підприємні непорозуміння.

ЗАБОРОНЕНО ВИВОЗИТИ СРІБЛО.

ВАШИНГТОН. — Секретар фінансів Моргентав
заборонив вивозити за межі Злучених Держав сріб-
ло, коли на вивіз нема спеціального урядового до-
зволу. Секретар каже, що він хоче тим способом
недопустити спекуляції зі сріблом, яке тепер стало
валютою Злучених Держав нарівні з золотом.

СТРАЙКОВІ ЗАВОРУШЕННЯ.

МІЛВОКІ (Віс.). — Шкоди, що заподіяли страй-
карі своїми нападками на трамваї та автобуси,
якими оперують страйковими, привели до того, що
компанії дозволили кондукторам та шоферам спи-
ннити рух трамваїв і автобусів.

Після цього скільки трамваїв та автобусів,
що оперували, почали швидко зменшуватися і
якщо скоро на вулицях міста їх не буде зовсім.
Дотепер страйкарські напади завдавали значну ма-
теріальну шкоду мілвоцькій електрично-залізничній
та світляній компанії.

ГРИВНА БІЛЬША НІЖ ВАРТІСТЬ „ТРОКУ“.

РУМОРД (Ме.). — Місцевий переважає поч-
ти, який перевозить почту з потугу до поштового
будинку, що стоїть від дворян не далі як 100 ярдів,
був змушений заплатити 3 долари мари за те, що
не вибрав дозволу на свій „трок“. Податковий у-
ряд називає „трок“м значивачу тачку на одному
колісі, яка коштує менше від гривни, що заплатив
платити.

Судячи ж, що такі в ньому кодексу „Найри“
щоб кождий, хто оперує „трок“м, мав на це „лай-
ценс“.

МОНАРХІСТИ У ФРАНЦІЇ ЗРОСТАЮТЬ У СІЛІ.

Провідник французької мо-
нархістичної організації „Аме-
сон Франса“ зложив на комі-
сії, що веде справу в справі
злочинних заворушень у Пари-
жі, зізнання, в яких стверджує,
що видав акційним налітним
„Аксон Франса“ при-
каз зброїтися. Цією францу-
ських монархістів — гово-
рив — є повалити парламентар-
ний устрій, що веде Францію
до руйни. Нині організація має
170,000 членів. Сили її зроста-
ють постійно від акційних ма-
ніфестацій у Парижі.

БЮТЬ УГОДОВЦІВ.

Серед німецького населення
в Польщі на Поморію повстала
недавно угодова партія „Ні-
мецький Батько Молоді“, яко-
ю програмним гаслом є „лю-
дяне відношення до Польщі“
і співжиття з польською су-
спільністю. Дня 15. травня хо-
тіла вона відбутися зіб. Зібра-
ли її численні симпатисти до
Грудзювська. Рішучося з Бид-
гоща приїхали автими 50 чле-
нів німецької націоналістич-
ної, протипольської організації
„Молодо-Німецької Партії“,
важачись на зіб. до цього поби-
ли й розігнали присутніх. Зіб. не
відбувся.

НЕ ЧУЮТЬ НАС!

Скільки разів піднімалися
справа української школи в
Вілоку (Підкарпатська Русь),
скільки разів писали вже віло-
цькі Українці просяби, мемо-
риандуми, але безуспішно! Дво-
коласова наша школа і далі є
під управою мадярського ди-
ректора, а наша захоронка під
управою чеського директора!
Чи можна думати в такому ра-
зі про розвій української шко-
ли в мадяризованій Вілоку?
Ні! Бо ж кожна рука до себе
кравця. Власношкола підпадає,
бо шкільний реферат
спить і мовчить!

Подібна пекуча справа в Бе-
регові, де п'ять руських класів
є під мадярською управою. Як
у Вілоку так і в Береві україн-
ським школам під мадяр-
ською управою розвиватися
неможливо! Чи не досить па-
нувала над нами мадярська у-
права? Хіба ми на нашій землі
не маємо стільки прав, щоб
нашою школою кермували наші
чоловіки? Чи не педагогічно?
Чи це не ганьба?

Все це залежить від шкіль-
ного реферату.

В патнацтві річично час би
щось пекучу справу рішити. —
(„Свобода“, Ужгород).

ДЛЯЦЬКА, ЩО МАЄ 4 ТИСЯЧ ЛІТ.

У Лондоні відічено цим
днями цікаву виставу, присвя-
чену дитині. Є це незвичайно
цікавий нибі перекері через
історію культури виховання
дів: найдавніших часів, ілю-
стрований рішачим образом,
строями, забавками і педаго-
гічним матеріалом. На виста-
ві є зображення різних куріозів
надаготи і історичних пам'я-
ток. Між іншим звертає на се-
бе увагу дуже по містичній
лінійкою грецька зліпка, що
має рухомі ноги і руки, яка
має більше як 4 тисячі літ.

ЯДУТЬ ПІД ЛАД ЖИДАМ.

Новоутворена московський
урядом життєвська автономна
республіка в Біробижанській
матні має масну 7-тисячну армію,
власну валюту й власні поштові
агенти.

ЗА ПОРМІНИ ПОХІД ГО- ЛОДІННІ У ВОЛІВЦІ.

Дня 25. травня ц. р. відбу-
вся у Волях розправа крав-
ного суду в Ужгороді проти
49 осіб з Канори і Скар-
ського за публічне насильство.
З обвинувачених засуджено 45
на в'язницю від 8 до 3 місяців
— частина умило, решта без-
умовно. Причиною обвинува-
чення було те, що в 1933 р.
коло 200 осіб з Канори і Во-
лівця, підбурені комуністами,
зброялися сокирами, мотика-
ми та колами і зробили похід
до натарського уряду в Волях,
де жадали праці, дозволу
роблення демонстрацій, випу-
щення з в'язниці комуністично-
го сенатора Локоті і т. д. Тоді
прийшло було між жандарме-
рією і демонстрантами до зу-
дару, при чім жандармерія
ажкал зброя. Одного демон-
странта вбито, а двоох ранено.

ПРОМОВЛЯВ, ЯК ВДОМА.

На святі польської молоді
в Тешині промовляв польський
консул з Моравської Острави,
Мальгоу, так, який був у Поль-
щі, а не в ЧСР. Він твердив,
що цілий Тешин від 600 літ
лиже польською культурою і не
важачи на те, що перше
був германізований, а тепер є
чехословацький, задержав поль-
ський характер і польську свідомість.
Визнав далі тешиць-
кі народи, щоб витверувати
вірності своєму народові, і
так, що за свою вірність стра-
тили хліб, обіцяв своє особисте
попєрти і запевнив, що за
німи стоїть цілий польський
народ і ціла польська держава.
Скільки поляків у Тешині за
свою вірність стратили хліб,
ми не знаємо, але знаємо, що
в Польщі більше Українців за
своє українство стратили хліб,
і не достало його, ніж скіль-
кість осіб поляків в цілій ЧСР.

ДЕШЕВІ ЖІНКИ.

На острові Тіборон, у Калі-
форнійському заміні, який
належить до Мексики, є
звичай між тамошнім нас-
еленням червоношкірих Сері-
шів кожний жених мусить
дати купити жінку. Поне-
ваби жінки дівчина коштує
так менше-більше 100
долларів, які платять риболо-
ви 40-тижні жінку опинявалися
від 20 до 30 долларів. Та за-
вело так було таке, що з опало-
сти всі молоді женилися на
дівчатах з жінками, старшими
від штих на 20 до 25 літ. Рад-
не рад батьки дівчат мусили об-
низити дотеперішню ціну на
дочки, бо вони старішали і ні-
то не хотів їх купувати. Те-
пер гарні дівчини може купити
соби жених за 70 долларів.
Але й по них не вважалися
жінками, щоб батьки ще зни-
зили ціну.

ПІОНІР ШОВКІВНИЦТВА В РІВНОМУ.

Молодий громадянин перед-
містя „Тотаківка“, Нестор
Кузьмичев, розпочав його
року першу доглядку шовків-
ниці у Рівному. Не вважачи
на доглядкування та доглядку
судячи, він обізвав межи мо-
ришчею і сорогоди по трох ро-
ків розпочав першу доглядку.
Замішч загального гуду ста-
ла його дата тепер місцем за-
цікавлення, бо судячи при-
ходять оглядати його особли-
во і вже дехто планує й собі об-
саджувати межи морішчею. Так
визначив праця стає добрим
прикладом і пошуку шаге себе
може так поправити на шлях
одродження господарства.

ГАСВІЛІ, ЩО НЕ ПОВИНЕН НОСИТИ ЗЕРНО.

Гасвіль з Карова, пов. Рави
Руської; Михайло Лютий, „охо-
дич коней білих, зайняв па-
ру коней без власника і завів
до дому. Нарпа побачив перед
собой незнамого чоловіка і
спригав до нього, ранивши в че-
рв. За годину ранений по-
мер. Показалося, що вбитий є
власник коней, Осип Трусович
з Ульмова, пов. Рави Руської.
Гасвіль оправдується, що стрі-
ляв до Трусовича, боючись,
щоб він його не вбив. Душо-
губа арештована.

ПЕС ЗАГРІЗ НА СМЕРТЬ ДИТИНИ.

У Вильні трапився жахливий
випадок. П'ятирічна дитина
Ева Олександрівна бавилася на
подвір'ї і зблизилася до буди-
ла злочинного пса. Пес, не зна-
ючи дитини, кинувся на неї і
покусив її так сильно, що пе-
ревернула до лівої дитини по-
мерла серед страшних мук.

САМ СЕБЕ ПОКАРАВ.

У тормі в Ісбурку виволок
соби осіб в'язков з підшоши 25-
літній А. Лехнер. Очі випли-
нули так, що Лехнер зали-
шився на ціле життя сліпим.
Лехнер, хоч має заведи 25 літ,
провів досить буїне алячине
жизню. Його арештували ми-
нудлого року і в найбільшому
стаді він мав стати перед су-
дом, обвинувачений у кількох
грабівничих злочинствах, 57
крадіжках і 39 підлогах. В ліч-
ний заявив Лехнер, що на роз-
п'яні не мав би був совісті
диритися ріжким покриває-
ним людям в очі і тому себе
ославив.

ВОРОГ ЖІНОЧИХ СУКОМ.

У Варшаві арештовано пи-
хоната, що розтинав, суки
жінкам жиметкою. Вештався
по трамваях, парках та вул-
цях і виконував свої замаші
незвичайно спритно, так, що
довів час гої було його до-
зволити. Винні придержали
його, в трамваї, коли розт-
влював одну пасажирку. Потяг-
нув засилься і склячки ті, на-
слідком чого вона наробила
крику. Показалося, що це був-
ший урядовець Ігн. Квятков-
ський. При поліційному пере-
слуханні він заявив, що нічого
не знає про свій злочин, а як-
що це сталося, то зробив
це запаморочений кокаїном.
Справу заявив суд, що під-
дасть Квятковського жікарській
обсервації.

ЦІКАВЕ ЗАВІДАННЯ ДИВАКА.

В Перуджі (Італія) помер я-
кийсь багатий дивак, Еторе
Фіфі, який цілою душею не-
навидів самоходів і всім ін-
шим засоби лямочності та
ціле своєї жінки їздив тільки
возом і каритою. У своїому
завіщанні записав Фіфі д-
ше своє велике майно, яке оціно-
вано в 1 мільон лір, на за-
повість товариства професійно-
лікарів. На доказ адекватності
визначу тестатором його
спадкоємців взяли масову у-
часть у похороні дивака і за
кармином тягнулася як за
цимпером валка дорожок.

ГРІМ СПАВІВ КОЛЕКТИВ.

Недалеко Староконстантино-
ва (на сов. Волях) в будинку
колективу адварів грім, який
вишклав пожежу, що знищи-
ла 50 будиноків і інвентарем і
збіжжям. Підчас ратування ба-
гато осіб погинуло.

ЕВГЕНА СКИБУ ВІДВЕЗЕНО ЛІТАКОМ ДО ВАРШАВИ

ВАРШАВА (Польща). — Німецькі шпигуни а-
рештували 26-літнього Евгена Скибу, як вивідає за
прогульковий корабель, який прибув з Данією
до Свінємінде. Скибу вважають членом української
терористичної організації. Вислано його негайно
літаком до Варшави як підозрюваного в замаху на
вбитого польського міністра Перацького.

ЕРІО ПРО УКРАЇНУ.

ПАРИЖ. — Вийшов друком книжка, затитуло-
вана „Схід“, якої автором є теперішній міністер без
текст, Едвард Еріо. Описав він у ній свою подорож
до Сходу. В книжці тій є розділ, затитулований
„На Україні“. У вступі до того розділу читаємо
так:

„Україна займає в світовому Союзі першо-
рядне місце. Багато говориться про неї. Чим
не обинувачують її, що в науці й мистецтві поширює
вона свої націоналістичні ідеї? Секретарі Акаде-
мії Наук виключили недавно як буржуа одного з
академіків; комісар освіти Затонський мусів галь-
мувати занадто далеко попуснене закриття росій-
ських шкіл. Ведеться боротьба за чи проти росій-
щини. Відкидаючи бувший комісар Скрипник по-
винен самогубство. Головний секретар україн-
ської комуністичної партії грозив у своїй промові
всім тим, що намагалися перешикажати збірці збі-
жа. Спонівачують про замаші, якується на таємну
акцію деяких чужинських держав, на яку є, як
кажуть, вражливий інтелектуальні круги. Були на-
віть, як признає „Комуніст“, деякі труднощі при
засівах, жинвах і накормілено населення. Існує по-
леміка щодо України в самому Союзі, а передовсім
на чужині; навіть ведеться вона докрити імені Ма-
супі. Повстають іттриги, на які п. Іттинов зовсім
справедливо звернув увагу. Як можна не хотіти
пізнати цей край, що збуджує такі пристрасті?“

ЖИДИ ВИТАЛИ ГІТЛЕРА.

БЕРЛІН. — Дня 2 червня прибула до Берліна з
Польщі прогулька, яку попитали урядові німецькі
колі офіційно з великою парадом, бо це мало бу-
ти виразом зацікавлення німецько-польської згоди.
При звуках банди польської прогульковці кричали
до сили „Гайль Гітлер“. І виявилося, що найменше
дві третини отих прогульковців з Польщі були Жи-
ди.

МОСКОВСЬКІ РУБЛІ В ГАЛИЧИНІ.

ТЕРНОПІЛЬ (Західна Україна). — Царська
Москва піддержувала рублями московський рух
у Галичині, а червона Москва робить тесаме, піддер-
жуючи комуністичний рух. Підчас розправи проти
14 комуністів виявилося, що всі „стовпи“ комуні-
стичного руху в Галичині були плачені з Москви.
Оті агенти баламутили за гроші несвідомих, а до
помочі стояли ім удержуванню Московською преса
українською мовою, як „Нове Слово“, „Сила“, „Сель-
роб“, „Нові Шляхи“ і т. д.

ЧЕСЬКИЙ ІНСПЕКТОР ПРОТИ УКРАЇНСЬКОЇ ПІСНІ.

УЖГОРОД. — В столиці Підкарпаття влашто-
вано „День дитячої культури“ чеських дітей. Вся
програма була чеська. Та одному вчителю при-
гадалося, що це українська земля, і він навчив ді-
тей співати одну українську пісню, а це „Рече та
стогне Дніпр широкий“. Та чеська інспектура зче-
рнула ту пісню. Цей малий факт розкриває ясно, що
на Підкарпатті панує сильний чеський тошнізм.

ЛІСТИВКИ ЧЕСЬКОЮ І МОСКОВСЬКОЮ МОВОЮ.

УЖГОРОД. — Почтові уряди на Підкарпатті
ведуть дивну політику. З людьми говорять там по
чеськи, а написи на урядях винисані московською
мовою. Тепер міністерство почт вислало листів-
ки з нагоди 15-ліття прилучення Підкарпаття до
ЧСР. Написи на цих листівках зроблені російською
мовою. Тісні прилучилося до ЧСР не Підкарпаття,
що заселене українським народом, а якась росій-
ська провінція. Сама влада баламутить наряд на
Підкарпатті і піддержує мовний хаос.

РОБІТНИЦЯ ОЛІМПІАДА ЧЕХОСЛОВАЧЧИН.

ПРАГА (Чехословаччина). — В диях від 5 до 8
липня відбудеться III Робітничня Олімпіада. Чехо-
словаччини. Буде це руханковий зіб, призначений
для виразу тілесної й етичної культури працюючих
верств. Відбудеться під гаслом: За демократію,
республіку і соціалізм. На зібді буде аступлена ук-
раїнська імміграція під гаслом: Україна і Схід.

БОМБОВІ ЗАМАХИ НАЦІВ.

ВІДЕНЬ. — В Австрії нема спокою. В роковини
замаху в Сараєві було повно бомбових зривів у ріж-
них містах Австрії.

ЗАПОВІДАЮТЬ ВІЙНУ.

МОСКВА. — Згадуючи про 1914 рік і замах у
Сараєві, совітська преса заповідає, що хоч як Со-
в'єти бажать собі миру, то капіталістичні держави
путь такі дії, і вона неминуха.

"СВОБОДА" (LIBERTY)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Registered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1914 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:

Three cents a copy

One year	\$ 7.00
Six months	\$ 3.75
Three months	\$ 2.00

Friday's issue (with Ukrainian Weekly)	\$ 2.00
Six months	\$ 1.25

One year	\$ 2.00
Six months	\$ 1.25

Foreign and Jersey City Rates:	
One year	\$10.00
Six months	\$ 5.00
Three months	\$ 2.75

U.S.A. "СВОБОДА": \$10.00—4-0237.	— Can. U. N. Союз: \$10.00—4-0101.
-----------------------------------	------------------------------------

Адрес: "СВОБОДА", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

НА РОЗДОРЖУ.

(Надіслане з Львова).

Зовнішня політика польської республіки знайшла на роздоріжжю. На зовнішній політиці святкує свою найкращу триумфальну. Барти приїждять до Варшави, говорять про Польщу, яка щойно в 1919 році поставала до життя разом з Чехією, «великою Румунією» Югославією, як про «велику державу». Це титул, якого не принала ще ніхто стара велика держава Європи отримувала. Версаю. З Росією заключено пакт неагресії, про продовження його на десять літ. Якраз сьогодні приїждять до надвисящої столиці Гельсінґер, Берліна, польських журналістів торжественно зустріють у Німеччині і т. д. І навіть з Литвою так укладено справу, що змусилося Сопіві (взаєм за продовження пакту) відмовитися від усього втручання в литовсько-польський спір. Нібито позиція міцна, як ніколи.

А тимчасом далеко до того! І справді, Французи дорікають тепершньому напрямку польської заграничної політики, головне за те, що за дорічними користями, вона забуває про справи засадничі і тривалі ваги. Опонують, що Варшава здала собі Німців тим, що «скермувала» їх експанзію деінде: щоби вони не зазіхали на Галисін і коридор, згодилися не заважати їм іти в сторону Сари й Австрії. Припустимо, що тим окуплено нейтральність Німеччини в kwestії коридора, Шльєску і т. д. Зникається питання: чи на довго? Квестія Сари буде полагана вже в сніні наступного року; нехай за рік чи два (події тепер б'ють прискоренням) наступити у тіч чий інший форми анексії Австрії Німеччиною, чи їх зашита. Що тоді? Тоді все ліста бажань Німеччини на заході буде вичерпана (про Алязію не думаймо). А це матиме два наслідки: перший, що Берлін знову скермує свою увагу на Шльєск і коридор, а друге, що Франція вже не кине тоді ніякої спроби справи, для якої ввійшла в конфлікт з Німеччиною. Чи захоче вона тоді підтримувати Польщу в її сепаратистичній кон-

флікті з гітарівською Німеччиною? А дурність тої Німеччини тоді (по анексії Австрії) зросла би з 63 на 72 мільйони. Крім того її стратегічне положення було б інше: спираючись на Австрію, могла би вона загрожувати своїмусь суцільному сусіви не тільки зі сходу, але і з півночі, бо чеська «ковбаса», яку можна було б тоді перетати протигом двох годин, напевно не була би великою перешкодою. Тим більше, що Чехія не має великих симпатій до Польщі, а до неї не мають великих симпатій Мадяри, які при нагоді хотіли згодою з нею би по Славоничу, коли вже не по Підкарпатті.

Єдине оправдання з польської точки погляду такої політики супроти Німеччини, а-ка тепер запанувала у Варшаві, була б українсько-російська комбінація, себто порозуміння з Німичими на випадок угоди большевизму, коли то країна Сопіві знову порине в стан довшого хаосу, коли то декому захочеться здійснити плани, нездійсненні в літі 1920 року... Але французька справа навіть перестерегає Варшаву перед повторенням того року або — як вона висловлюється — перед анексією України, бо «чужа наріч», як пише один паризький часопис, «не німича земля, а народів у нічних часах уже не анектується, особливо, коли анектор слабший від анектованого».

Так виглядає під тверезим оком обсерватора новий курс польської заграничної політики. На око? Великі успіхи, пакти, союзи, самостійна політика і т. д. На ділі — неперестій, роздоріжжя, халпаня за помилковою комбінацією, урешті або безрезультатно. А на тілі того всього грізна українська проблема, проблема великого народу, який вийшов з-під даву Києва, який уже не дасть себе втягнути в ніяку політичну комбінацію, де він виступав як пасивна фігура на шаховиці. Про це повинні знати як у Варшаві, так і в Берліні.

ВСТУПАЄ ГРОМІДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

МОСКАЛЬ ПРО МОСКАЛІВ.

Рок 1923-го, вишла книга А. Салткова, «Две России», досить старанно замовчена московською еміграційною пресою, в якій автор, політичний його незнайомець, висловлює досить незвичайні, на Москаля, думки про різницю між українським та російським характером. Подаємо тут у скороченні погляд Салткова: Він починає свої міркування з такого зауваження:

Справа полягає в тому, що самий грунт, земля — в будувальні і в переносні значінні — була і в одній Око і в другої інакше над Дніпром, чим над Дністром. Оце саме «шось від грунту» і вибивається на українській мові, коли її порівняти з московською. Автор дуже неадекватно протиукраїнського твору, Волонський, значає, що в наших днях можна чути українську пісню над Волгою, а московську на Україні. Але це, на погляд Салткова, зовсім не свідчить, що дух українського народного співу і дух московського співу у наближенні один до одного, чи це того більше — злиналися один з одним. Ні! Московська й українська пісня, хоч би їх співали в одній і тій самій місці, і хоч би їхні згуки виїдали з одних і тих же самих уст — були ріжними піснями. І, послухавши їх, кожен розуміє — не розумію, а живим безпосереднім відчуженням — наслідки візні народної душі, що їх створили. Те саме й в архітектурі, у звичаях, у цілій способі життя, у цілій їх психології.

Чи, напир, затоплені у вшнєвих садах українські білі мозаїки можна собі уявити у московських садах, які зовсім не мають садиб? Тоді не лише «хлібницький» принцип Волонського, жорстоко помилується, коли він, напир, каже, що московська сілська «община» і брак її на Україні не зв'язані кровно з двома окремими душами України і Москви. Хай «общину» на Москві заповнює уряд, але вона там знайшла міцну підпору в самій народній душі: тільки через це вона могла там так широко закорінитися і стати однією з центральної

фактів московського життя і визначити навіть долю і напрямки його життя Москвичами: Ціла тепершня, і історія речі, саме московська революція і в значній мірі лише наслідок цього, основоположного московського явища.

Українець в есупер обидників-Москалів — вродженний власник; і цим він значно більше подібний до французького, німського, чи італійського селянина, ніж на мешканця берегів Волги, чи Оки. Ці риса кладе фобічне тавро на цілий склад його думок та почувань. З цієї рисою сполучена й друга: Українець, як і всі народи західної Європи, типовий, шануючий землю хлібороб. Він дійсно любить свою землю, чого зовсім не можна сказати, не зв'язуючи на прославленні, про жоло (жажду) землі, про жоло. Салтків рідучо твердить, що, не вважаючи на загально поширений погляд, Москаль лише з крайньої потреби і з примусу (кріпачство) й примусово трьохлохого господарства, при цьому ставши на земельну общину) став хліборобом. За останні сто років він отримав і пустошини величезну кількість земель. Але хліборобом він не став і досі. Данський подорожник Гафен, що був на Москві в XVIII столітті, був здивований непридатністю московських селян до хліборобства. Але разом з тим, він каже про них от так: «Москаль — більший Жид, ніж усі Жиди доки, у тім розумінні, що він більше всіх людей на світі має торговельні здібності. Дайте московському селянину два рублі, і він відразу ж засуне крамницю і за кілька днів значно збільшить свій капітал».

Як психолог, Москаль не гірший від Жида, і саме хитавський, хитавський «розтовщений» характер має завжди й хліборобство московських селян.

В цілому можна сказати, що психологія України є психологією давно освоєних в особливому людях; психологія Москаля є досі, в основі своїй, — психологія баукаючого племені.

«В українсько-московському антагонізмі захована глибока історична проблема: питання субстанційної й органічної протилежності між Заходом та Сходом», — це головне і цілком правильна ідея Салткова.

В Україні добре розвинена фантазія. Можна сказати, що на Україні й тепер ще творяться легенди, не кажучи про те, що в українських рідках ще й досі сила-силенна русалок, а в лісах і в наших же днях «дива казачі, дива верха».

Москаль натомість цікавиться пошарпаними фантазіями. Вона в нього тамаж біда, як і його сіре жабрацьке життя. А тому саме стає так, що його справжнього релігію, яку він іноді навіть свідомо завше відкидає, є нігілізм. В українській здібності до реалістичного життя — без порівняння, вища!

У зв'язку з усім попереднім, московська душа одержала до деякої міри раціоналістичний ухил, незрозумілий Україні. В тісний зв'язку з вище згаданим раціоналізмом московської душі є її органічний утилітаризм і соціалізм. Питання московського соціалізму є складне. Воно не виключає також крайнього й анахронічного московського індивідуалізму. Обидва ці характеристичні і, здається, шкідливі протилежні риси московської душі, взаємно обумовлюють один одного. І справді: чи не співіснують чудово обидві ці течії в общині? І чи не була — історично — пошкідана до життя ця

сама община саме анархічним індивідуалізмом попередньої доби («подсечно-зачіночною хазяйство»). У кожному випадку обидві ці московські течії, себто соціалізм і крайній анархічний індивідуалізм, однаково суперечать душі України.

(«Свобода» — Ужгород).

НЕВМИРУЦІ НАЦІОНАЛ-УХІЛЬНИКИ.

Після виявлення і розгрому націоналістичних негодів, націонал-ухильників, очолюваних Скрипником, Центральним КМТ КП (Б) у придніпров'ї виникла увага Наркомоса України. Увесь апарат був наголошено майже на 80-85% вирішальні дії змінені крайніми комуністами. Парторганізація НКО, безперечно, не могла зробити й того виконання націоналістичних негодів, а організації націоналістичної освіти. Проте не скрізь вимовлено залишки розгромленої негодів, української націоналістичної контрреволюції. Останнім часом було повне заспокоєння, мовляв, у нас з націоналістами покінчено. Поправді є ще невимовно чисті. Цим діями виклику Юрка Никифорова «Захиста України», яка явилася собою націоналістичною методологією вивчення історії України. У книжці маємо повтори чотирьох ріжних творів і статей. За винятком небагатьох большевизмських доктрин авторів біографічної збірник, Никифоров радить вивчати історію України з матеріалами таких авторів як Шпавова, Петлюра, Нюхальський, Ефреміч, Ерстеско, Василь Сірко, Яворський, Скакбєк, Бендза та сотні інших контрреволюційних шкідників.

Як же сталося, що через рік після розгрому націоналістичної зброї в Наркомосі Никифорову суміло виконувати повноваження біографіста, а його хрестоматію українського фізичного гуляла по книгобінках України під назвою біографічного довідника?

Сталося це в результаті політичної сапінки членів партії, книжкових палати і, особливо, її керівників тт. Галина та Ганевої.

Розв'язання завдання нового навчального року безперечно сприятиме чистоті парторганізації, що розпочинається цими днями. (Вісті, 6. VI. 1934).

Отже чистку парторганізації апарату комісаріату народної освіти вважається пов'язаною, не вважаючи на те, що рік тому його перешли на 85%. А це є запорукою того, що за рік, або ж ще скорше, треба буде знову перецистити український елемент цієї установи мабуть вже на 100%. Бо як показується, всі України є для Москви «націонал-ухильниками», за небагатою винятком московських хазілів. Не диво, що Москва халється за утримання школи та масове виселення українського населення за межі України. Але це матиме Москва досить часу на це! (Ужгород, Женева).

ПОСМЕРТНА ЗГІДКА.

Дні 28-го червня в год. вечір помер Микола Петрівський, член Тов. «Зоря», від 69. У. Н. Союз. Похорон покійного відбудеться в суботу, 30-го червня, в год. 10.30 ранку, з похоронного заведення П. Яремич, 129 Іст 7 вулиці.

Обов'язком кожного члена бути присутнім на похороні. Покійний лишив вдову і двоє дітей. В. Р. П.

За Уряд Тов. «Зоря»:

Е. Парницький, фін. секр.

ДВАЦЯТЬ РОКІВ СВІТОВОГО ХАОСУ.

Минуло двадцять років, як у Сараєві сербський студент убив австрійського наслідника престолоа, Франца Фердинанда. Той стріл викликав світову війну, в якій згинув мільйон людей, найкращого цвіту майже всіх європейських народів, а також Злучених Держав. Крім людських жертв війна пошугнула такі величезні матеріальні витрати, що це викликало в цілій світі економічну кризу, який не видно кінця й краю.

З надіями перемоги виступала кожна держава в 1914 році її пізнєше. На полях бою одна сторона перемогла, як переможниця подикувала своїм умовам друга сторона, яка їх покірно прийняла, бо не сила вже була далі битися на полях. Але тим не скінчилась світова війна. Вона лише прийняла інші форми, а саме форми економічної боротьби, яка прикривається ріжними дипломатичними переговорами, заявами, конференціями і т. п.

Всі держави й народи від 1914 року фактично знаходяться в стані економічної війни, що виснажує однакову як переможців так і переможених. Разом з тим усі держави поспішно зброяться, що знаєть, що війна не скінчилась, що війна точиться далі й що наразі знову має прийти до рішучого бою на полях кривавої битви. Всі конференції й розмови про міжнародне порозуміння, про обмеження зброї, про т. д., це лише спосіб відтягати рішучий бій, отой головний бій, що прийде до цілої війни. Лише так треба оцінювати сучасну міжнародну ситуацію.

Хочемо, чи не хочемо, але й у підготовці того генерального бою українському народові вже тепер доводиться і в самім бою доведеться брати участь. Правда, за нього говорять інші, за нього рішуче тепер ріжні неперошні опікуни, роблячи українську справу предметом своїх розрахунків. Стріл у Сараєві застав український народ несподівотом до той ролі, яка на нього випала, коли він хотів стати не предметом, а підметом у міжнародній політиці, себто, коли він виявив свої власні бажання, свої власні прагнення й старався їх здійснити своїм певним способом. Ота несподіваність стала українською національно-державною катастрофою.

Та чи знову проводники українського народу не прогавлять часу й не опиняться знову в несподіваності, коли десь вибухне нова іскра світової пожежі? На це ми повинні дати собі відповідь працюю, щоб 1914 рік для України не повторився.

Г. Крашанко.

СКУПІЙ ДЯДЬКО

(Історичне оповідання).

2)

— Я добре пізнав того Нестора, — відповів Бутура. Він не в такий, що спросторів би чи чужі гроші. Він вів той карб. То ще не всі гроші Зауриського, Завтра Нестор приїде до мене, і я йому додам тих чотирнадцять дукатів, які він закликав за мені. Він мів на свій страх позичив з грошей Зауриського.

Звернувшись до жінки, спитав:

— Є в хаті така готівка?

— Є, бо я на окуп приїздила півторо.

— Може той Нестор приїде до Львова, щоби тих чотирнадцять дукатів віддати... для себе? — погадав Рогач. Як алістне їх, то не поїде до Заури, а в гриніша Ровороскоу го макне на Молдаву, або скритися в якийсь подорожній дріт? Може й чирне на Запорозьку.

Чим більше Бутура розказував про Нестора, тим більше Рогач знімав свою гадку про нього. Став думати, що то може справді чистий парубок. Був, бачу, дуже пізно, коли Бутура скінчив своє оповідання. Всі пішли спати.

Бутура сказав:

— Вам обом вже країна пора по-важкомитися з собою. Виж або одна кров, або Рогач.

Нестор вгадав, що то той його дядько, що колись не признався до свого опситого брата. Цим далеким поклялися йому, не гадуючи робити з ним ближнього знамства.

Не так зробив Дамія Рогач. Приступив до Нестора, обняв його і сердечно цупі. Тоненьким голоском шепотів: — Любчик! Рогач! Боже мій, наша кров! З неволі з турецької! Везе великий маеток, щоби віддати йому панові! Нехай тебе пригноу до себе, гоубиучи мій!

Нестор позвадив пригноути себе до груди Рогача і скоро відсунувся, бо кунтуш сильно зановис стухлоу. Старий сів і прижмуривши очима вдивався в Нестора, як в чудотворну ікону. Бутура промовив до Нестора:

— Пан Рогач дуже хотів пізнати тебе. Каже, що ти його родич.

— Мабуть дуже далекий, — відповів Нестор, бадякую.

— Або далекий, або й не такий дуже далекий, — сказав старий. — Твій дідо був Архим. Мому батькові Северові був рідним братом. Так то було, мій любчику. В наших роді все нещастило. Допуст божий. Кого Бог любить, на то

го зсиде хрести. Так то буває, гоубиучи! Твій татко втратив усе свою ділину і свою око працю. Мій також. Я пішов в світ в латаній сорочі.

— Та ти вже доробився гарного маетку, — перебив Бутура. — Для вас одного маєте багатого.

— Я! — старий аж крикнув, стріпнувши обом руками. — Тереві! Хто мам напліт таке? Недорід, прощес. Адвокати дожидають і мої висмуктуть з мене останній грин. Довгі! Біда! Ну ж! Я, ну ж!

Со розмову перебив голос господарини, котра звизала до обиду. Рогач виймав з кишені власну ложку, яку все возив з собою, і присів до стола. По обіді ще хиніло побалкаши до обиду. Рогач виймав з кишені свою ложку, яку все возив з собою, і присів до стола. По обіді ще хиніло побалкаши до обиду. Рогач виймав з кишені свою ложку, яку все возив з собою, і присів до стола.

— Ти вже нім ідеши далі? — спитав Нестор Бутура.

— Мабуть завтра. Годі їхати мені самому. З таким великим гриніми боекс ризувачу. Завтра поїде на Камінь велика валка вірменських купців. Валка має сильний збройний новий. Гадано апроштити до неї.

— З тими купцями зможеш балакати, як коли смерком йдеш додому. Тоді ти хинієш до часу. Посиди ще троха у нас.

Нестор лишився, і балачка попланди наочоу.

— Там вас десь дуже тужно хтось викидає, — в розмову вмишався Бутура, — бачу.

— Не скажу, щоби я мам там ворогів, — відповів Нестор. — Що вінкидає мене, не перчу. Та щоби аж тужно, щоби аж банували, також не скажу.

— Дивлячись на вас, не дуже вірю вашим словам. Такий як ви, у вашій віці, мусить мати якийсь, що тужить за ним. Нестор спаленів, бо аж тепер зрозумів Бутуру. Ускіхнувся на кутні зуби і сказав, згіхаючи:

— До таких щастливих не належу.

— Хіба самі не хочете...

— Такі, як я, таких забаганок не можуть мати.

— Як се маю розуміти? Ви не чернець, щоби вам не вільно було думати про дітчину. Ваш ви такий, що ви вже повинні би мати жінку.

— Хіба ви не знаєте, що додеки для деякого бувають записки порогі на його ногу?

Нестор прикусив язика, бо похитався, що про себе сказав за багатого. Зараз пізнав, що Бутура вгадав його трагедію.

(Далі буде).

ВСТУПАЄ ГРОМІДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.
